

Враховуючи викладене, на наш погляд спеціальна конфіскація є заходом кримінально-процесуального примусу, у зв'язку з чим вважаємо не доцільним доповнювати КК окремою статтею або розділом з визначенням спеціальної конфіскації, тим більше що на сьогоднішній день спеціальна конфіскація хоча і передбачена 64 санкціями статей Особливої частини КК, але її застосування відбувається відповідно до ст.ст. 78-81 КПК України. Наявність в санкціях статей Особливої частини КК спеціальної конфіскації, яка по суті своїй не є конфіскацією майна, лише обтяжує Кримінальний кодекс, порушуючи прийоми побудови санкцій, та вносить непорозуміння щодо її застосування.

Шевчук Олександр Михайлович
здобувач кафедри адміністративного права
НУ «ЮАУ ім. Я. Мудрого»

Проблеми запобігання незаконному ввезенню лікарських засобів на митну територію України

Вітчизняна фармацевтична галузь, як одна із важливих складових національної системи охорони здоров'я, безпосередньо впливає на безпеку людини, суспільства та держави. Значного поширення набула проблема боротьби із незаконним ввезенням та вивезенням лікарських засобів (в тому числі фальсифікованих, неякісних, контрафактних тощо), яка стоїть перед більшістю країн світу.

На сесії Всесвітньої митної організації (Україна є її членом) у 2010 році у доповіді про лікарські засоби наведено, що переміщення та реалізація контрафактних і підроблених лікарських засобів набуває катастрофічного розмаху, оскільки на сьогодні вже йдеться про друге після наркотиків (якщо не перше) місце у незаконній світовій торгівлі.

Торгівля фальсифікованими, контрафактними лікарськими засобами становить 10 % світової торгівлі фармацевтичною

продукцією на суму близько 45 мільярдів євро [1]. Щороку фальсифіковані лікарські засоби забирають близько 200 тисяч життів, в той час на цих життях фальсифікатори заробляють близько 50 млрд доларів. Рентабельність виготовлення та збуту 1 кг фармацевтичних підробок може досягати 2 000 %. Для порівняння: при виготовленні 1 кг неочищеного героїну цей показник вдасятеро менший [2].

З огляду на вище вказане, метою даної роботи стало дослідження сучасного стану проблеми запобігання незаконному ввезенню (контрабанди) лікарських засобів на митну територію в Україні.

Контрабанда – це переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах. Також до контрабанди відносять незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів та стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України (ст. 201 КК України).

Основним безпосереднім об'єктом злочину є встановлений порядок переміщення відповідних предметів через митний кордон України, який є необхідною умовою нормальної діяльності митних органів по стягненню передбачених законодавством платежів, здійсненню митного контролю і митного оформлення предметів. Додатковим факультативним об'єктом контрабанди можуть виступати встановлений порядок обігу предметів дозвільної системи, порядок сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, громадська безпека, здоров'я населення.

Лікарські засоби, як товар, можуть бути віднесені (крім отруйних, сильнодіючих, наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів) до предметів контрабанди, які вільно обертаються в Україні і незаконне переміщення яких через митний кордон України утворює склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 201 КК України, лише у випадку вчинення його у великих розмірах. Обов'язковою ознакою складу злочину є місце його

вчинення, тобто митний кордон. До того ж переміщення товарів визнається злочином лише за умови, що воно вчинене у великих розмірах, тобто якщо вартість товарів у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (примітка до ст. 201 КК України).

В Україні широкого розмаху набула торгівля фальсифікованими лікарськими засобами, яка невпинно зростає, зокрема, з 2000 р. по 2003 р. – майже у 4 рази [3]. Частка фальсифікованих лікарських засобів в нашій державі, за різними даними, становить 15 – 25 % [2].

Одночасно в Україні зростає кількість незаконно ввезених, контрафактних, несертифікованих, незареєстрованих, із закінченим терміном придатності ліків. Відмітимо, що лише у період з січня по травень 2011 року митні органи порушили 8 кримінальних справ про контрабанду лікарських засобів, загальна вартість яких становила 21 млн грн. Серед найменувань вилучених препаратів: “Бронхо-ваксом”, “Шоколакс”, “Фурадонін”, “Транексам”, “Мексиприм” [4].

Зазначимо, що частка кримінальних справ, порушених Держмитслужбою України за фактами контрабанди лікарських засобів, становить близько 5 % загальної кількості кримінальних справ, порушених впродовж 2011 року, та близько 8 % кількості кримінальних справ “товарної контрабанди”. При цьому вартість предметів злочину в таких справах становить 10 % загальної вартості у справах про контрабанду [4].

Варто зауважити, що найчастіше спостерігаються такі порушення законодавчих норм щодо ввезення лікарських засобів на митну територію України: декларування лікарських засобів не за своїм найменуванням, наприклад, умисне заниження митної вартості, повідомлення завідомо недостовірних даних про країну походження або митний режим товарів (псевдо-транзит або “утеплення” оподатковуваних товарів тощо). Такі випадки за наявності ознак складу злочину, передбаченого ст. 222 КК України, мають розцінюватись як шахрайство з фінансовими ресурсами.

Окреслена ситуація з незаконного ввезення та обігу фальсифікованих, контрабандних, неякісних лікарських засобів, що

склалася в Україні, – це прояв недосконалості моделі українського фармацевтичного ринку та наявності певних прогалин у вітчизняній нормативно-законодавчій базі, що регулює порядок переміщення лікарських засобів через митний кордон України. Ввезення зазначених лікарських засобів не тільки завдає збитків економіці нашої країни та іншим вітчизняним виробникам фармацевтичної продукції, а також загрожує життю і здоров'ю громадян.

Висновок: Проблема запобігання незаконному ввезенню ліків має бути якомога швидше вирішена як на рівні законодавчого врегулювання взаємодії Держмитслужби, Служби безпеки України і Державної служби України з лікарських засобів, так і на інформаційному рівні. Слід налагодити механізм обміну між митницею, державними контролюючими та правоохоронними органами інформацією про лікарські засоби, що ввозяться, та між державними контролюючими органами і митницею – про виявлені в обігу незареєстровані, контрабандні, фальсифіковані ліки.

Список використаних джерел та літератури:

1. Держмитслужба України зацікавлена в обміні інформацією з колегами з ЄС // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eunews.unian.net/ukr/detail/193971>.
2. Проблема якості та безпеки лікарських засобів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aptekaGal.com.ua/show_article.
3. Загорій В.А. Фармацевтична галузь України – фундамент вітчизняної охорони здоров'я / В.А. Загорій // Український медичний часопис. – 2003. – № 5(37). – С. 13-15.
4. Митниця перекрыла "кисень" контрабанді / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.medsvit.org/articles/1/90/mitnitsya-perekrila-kisen-kontraband>.